

Zaaknummer : 01024418
Ons Kenmerk : ODH720148
Datum : 10-10-2023

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 23 juli 2021 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag is ingediend namens Stichting De Leeuw van Putten en heeft betrekking op een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan (hierna: SMP). Het SMP betreft een samenwerking tussen Stichting De Leeuw van Putten en Stichting Maasdelta Groep, waar beide partijen conform separate ontheffingen uitvoering aan geven. Het SMP heeft betrekking op de bebouwde kom van Spijkenisse, inclusief de kern Hekelingen, en op de bebouwde kom van Maassluis. Voor Stichting De Leeuw van Putten ziet de aanvraag op haar eigen woningbestand. De ontheffing is aangevraagd voor de in het SMP opgenomen ruimtelijke ingrepen aan woningen en gebouwen die van invloed zijn op beschermde soorten, bestaande uit beheer en onderhoud, renovatie, verduurzaming en sloop van gebouwen ten behoeve van energiezuinige nieuwbouw.

De ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.1, vierde lid in samenhang met het vijfde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk storen waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar vanaf ontheffingverlening.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Stichting De Leeuw van Putten, met uitzondering van het beschadigen of vernielen van kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger als bedoeld in artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming;
- II. de aangevraagde ontheffing te verlenen voor de werkzaamheden: sloop, nieuwbouw, na-isolatie spouwmuur, vervangen van goten, boeiboorden, windveren en kozijnen, beheer en onderhoud, ingrepen aan de gevel en ingrepen aan het dak van woningen en overige gebouwen zoals beschreven in het SMP en bijbehorende werkprotocollen;
- III. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- IV. de aanvraag van 23 juli 2021 en de aanvullende gegevens opgenomen in het overzicht van documenten onder het kopje 'Aanvraag en documenten' onder 'Overwegingen' in het vervolg van dit besluit, onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- V. dat deze ontheffing geldig is voor een periode van vijf jaar, gerekend vanaf de datum van bekendmaking van dit besluit, met de mogelijkheid tot verlenging met vijf jaar. Een verzoek tot verlenging dient uiterlijk een half jaar voor het aflopen van de ontheffingstermijn te worden aangevraagd.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient:
 - a. De planning van de voorgenomen projecten tweemaal per jaar bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ) aan te leveren. Vóór 1 december dient de planning van de ingrepen gepland gedurende het eerste en tweede kwartaal van het jaar daarop aangeleverd te worden. Vóór 1 juni dient de planning van de ingrepen gepland gedurende het derde en vierde kwartaal van hetzelfde jaar aangeleverd te worden;
 - b. Voorafgaand aan deze melding dienen alle partijen die met dit SMP werken de planning onderling afgestemd te hebben;
 - c. Bij aantasting of mogelijke verstoring van:
 - i) tien of meer nestplaatsen van de huismus of de gierzwaluw, en/of;
 - ii) kraamverblijfplaatsen of winterverblijfplaatsen met meer dan tien individuen van de gewone dwergvleermuis en/of ruige dwergvleermuis, en/of;
 - iii) zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger;dient tevens een startmelding en eindmelding te worden gedaan. Deze meldingen dienen te voldoen aan het hieronder gestelde:

Startmelding

Minimaal vijf werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden van het project dienen de volgende documenten met betrekking tot het project met de startmelding aangeleverd te worden:

- een overzicht van de aanwezige soorten, functies en verblijfplaatsen binnen en in de directe omgeving van het project;
- een overzicht van de aanwezige beschikbare alternatieve verblijfplaatsen binnen bereik;
- het definitieve ecologisch werkprotocol met eventuele uitwerking van het maatwerk met betrekking tot mitigatie en/of compensatie;
- bijgewerkt logboek met reeds uitgevoerde maatregelen;
- een overzicht van contactpersonen;
- een totaaloverzicht van de planning.

Eindmelding

Minimaal vijf werkdagen voor het einde van de werkzaamheden van het project dienen de volgende documenten met de eindmelding aangeleverd te worden:

- volledig ingevuld logboek en verslag van de uitvoering van de maatregelen;
- indien uitgevoerde maatregelen vanaf de buitenzijde niet (goed) zichtbaar zijn: fotomateriaal van uitgevoerde maatregelen;
- ingevulde formulieren tijdelijke en permanente voorzieningen via <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de OZHZ, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'SMP + gemeentenaam of woonkern + De Leeuw van Putten'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Soortenmanagementplan gebouwen Spijkenisse, De Leeuw van Putten' van mei 2023 en de aanvullende informatie zoals opgenomen in het overzicht van documenten onder het kopje 'Aanvraag en documenten' onder 'Overwegingen'.
3. De werkzaamheden worden uitgevoerd conform een ecologisch werkprotocol. De volgende aspecten dienen te zijn opgenomen in de ecologische werkprotocollen:
 - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
4. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het betreffende ecologisch werkprotocol en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
5. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de huismus, de gierwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en/of de laatvlieger.
6. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Soortenmanagementplan gebouwen Spijkenisse, De Leeuw van Putten' van mei 2023 en de aanvullende informatie zoals opgenomen in het overzicht van documenten onder het kopje 'Aanvraag en documenten' onder 'Overwegingen'.
7. Indien een of meerdere in voorschrift 6 genoemde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soort te worden getroffen.
8. Tijdig, minimaal drie maanden voordat de in voorschrift 7 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze maatregelen ter goedkeuring aan de OZHZ te worden voorgelegd (zie vs. 1). Bij calamiteiten en onvoorziene omstandigheden wordt altijd direct contact opgenomen met de OZHZ.

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk;
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij (een) Nederlandse natuurorganisatie(s), (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Specifieke voorschriften

9. Uiterlijk binnen twee jaar na verlening van deze ontheffing dienen alle bekende kraamverblijfplaatsen, welke nog niet zijn geteld ter verkrijging van deze ontheffing, tenminste eenmaal geteld te zijn op aantal individuen in de kraamverblijfplaats. Indien binnen deze twee jaar activiteiten of ingrepen plaatsvinden die mogelijk een effect kunnen hebben op een kraamverblijfplaats, dient de telling van de betreffende kraamverblijfplaats voorafgaand de geplande ingreep of activiteit uitgevoerd en gerapporteerd te zijn. De uitkomsten van de tellingen van de kraamverblijfplaatsen dienen gerapporteerd te worden aan de OZHZ in de monitoringsnotitie, opgenomen in voorschrift 13.
10. Om het jaar worden, tijdens de kraamperiode, door middel van twee ochtendrondes alle bekende kraamgroepen in het SMP-plangebied van de gewone dwergvleermuis gemonitord. Bij deze monitoring worden altijd uitvliegende vleermuizen geteld om vast te stellen uit hoeveel dieren de kraamgroep bestaat.
11. Bekende verblijfplaatsen van laatvlieger en deelgebieden waar deze verblijfplaatsen aanwezig zijn, worden om het jaar gemonitord middels twee avondrondes tijdens de kraamperiode. Bij vermoedelijke aanwezigheid van een nieuwe kraamgroep of kraamverblijfplaats zonder dat de locatie bekend is, is een aanvullende inspanning om deze verblijfplaats te vinden noodzakelijk. Voor onderzoekstijden en omstandigheden dient het meest actuele en geschikte Vleermuisprotocol dan wel onderzoeksrichtlijn voor de laatvlieger gehanteerd te worden. Indien hiervan afgeweken wenst te worden, is voorafgaande instemming van de OZHZ noodzakelijk.
12. Voordat werkzaamheden uitgevoerd mogen worden aan bebouwing met potentie voor massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de deelgebieden 1, 2 en 5, zoals weergegeven in bijlage 3 van het rapport 'Verspreidingsonderzoek beschermde flora en fauna Spijkenisse deel 2' van 22 mei 2023, dient één extra veldbezoek uitgevoerd te worden. Dit bezoek dient uitgevoerd te worden ten aanzien van zwermende dieren in het kader van massawinterverblijfplaatsen in de periode van 1 augustus tot en met 20 augustus, en conform de overige eisen zoals gesteld in het meest actuele Vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus).
13. Per monitoringsjaar wordt een notitie opgesteld met daarin de monitoringsresultaten van het uitgevoerde onderzoek. In deze notitie wordt ook aangegeven of bijsturing of aanpassing van het SMP op basis van de monitoringsresultaten nodig is. In dat geval wordt in de notitie tevens een voorstel gedaan voor aanvullende maatregelen die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de OZHZ. Deze notitie wordt jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgende jaar aan de OZHZ gestuurd.
14. De resultaten van de geschiktheidsanalyse worden gevalideerd aan de hand van de uitgevoerde monitoring. Bij een eventuele verlengingsaanvraag van de ontheffing wordt deze validatie (onderbouwd) verwerkt en toegepast op de geschiktheidsanalyse voor het SMP.
15. Stichting De Leeuw van Putten dient bij mutaties voorafgaand aan het (opnieuw) verhuren van bestaande en nieuwe woningen met tuinen minimaal één wintergroene struik en/of haag aan te brengen. In het huurcontract dient te worden opgenomen dat de nieuwe huurder deze struik en/of haag dient te behouden en onderhouden.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- De ontheffing wordt slechts voor de in dit besluit opgenomen beschermde soorten en verboden handelingen verleend.
- De ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- De ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder blijft daarmee verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 23 juli 2021 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag is ingediend namens woningcorporatie Stichting De Leeuw van Putten (hierna: De Leeuw van Putten). Aan de aanvraag voor een gebiedsgerichte ontheffing ligt een zogenaamd soortenmanagementplan (hierna: SMP) ten grondslag voor het uitvoeren van diverse werkzaamheden aan woningen en andere bouwwerken van de woningcorporatie. Het gaat om bouwwerken binnen de bebouwde kom van Spijkenisse, inclusief de kern Hekelingen, en de bebouwde kom van Maassluis. Het SMP betreft een samenwerking met woningcorporatie Stichting Maasdelta Groep (hierna: Maasdelta Groep).

In Spijkenisse en Maassluis, maar ook elders, staan populaties van gebouwbewonende soorten, te weten huismussen, gierzwaluwen, gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en laatvliegers onder druk. Deze diersoorten worden beschermd door de Wnb. Door sloop, renovaties o.a. na-isolatie en de huidige manier van bouwen, hebben deze beschermde dieren minder kans om een geschikte verblijfplaats, zoals in spouwmuren of een broedplek onder dakpannen, te vinden.

Bij reguliere projecten, waarbij bijvoorbeeld renovatie- of isolatiewerkzaamheden aan gebouwen plaatsvinden, dient per project een ontheffing te worden aangevraagd indien één of meer van de verbodsbepalingen in de Wnb door de werkzaamheden worden overtreden. Overtreding van verbodsbepalingen dient zoveel mogelijk te worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien en voor zover dat niet lukt, is een ontheffing noodzakelijk, waarbij tijdelijk en/of permanente (compenserende) maatregelen kunnen worden opgelegd om ervoor te zorgen dat de staat van instandhouding van de betreffende beschermde soorten niet verslechtert.

Doel SMP

Een SMP biedt de mogelijkheid om een gebiedsgerichte ontheffing aan te vragen in plaats van een projectgerichte ontheffing. Met een SMP wordt de staat van instandhouding voor beschermde soorten op gebiedsniveau in kaart gebracht. Het doel van een SMP is om op dat niveau de staat van instandhouding te garanderen. Dat betekent dat de staat van instandhouding van de betrokken soorten op gebiedsniveau door de werkzaamheden niet mag verslechteren ten opzichte van de staat van instandhouding van voor de aanvang van de werkzaamheden. Dit vormt één van de drie wettelijke vereisten voor het kunnen verlenen van een ontheffing. Daarnaast moet met het uitvoeren van het project, kort samengevat, een wettelijk belang gediend worden zoals genoemd in de Wnb voor de betrokken beschermde soorten en dient een andere bevredigende oplossing, die niet of in mindere mate leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen, uitgesloten te zijn.

Doel SMP woningcorporatie De Leeuw van Putten Spijkenisse en Maassluis

De Leeuw van Putten is voornemens ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen uit te gaan voeren volgens een gebiedsgerichte aanpak binnen de bebouwde kom van Spijkenisse, inclusief de kern Hekelingen, en in de bebouwde kom van Maassluis. Het betreft het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud en renovaties, voorzien in woningen en realisatie van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden kan een ontheffing benodigd zijn. Daarnaast ligt aan het SMP ook nog een ander doel ten grondslag. Samen met woningcorporatie Maasdelta Groep wil de woningcorporatie bijdragen aan het versterken van de biodiversiteit in Spijkenisse en Maassluis door natuurinclusief te bouwen en te verbouwen en concrete ecologische plussen te creëren voor diverse diersoorten die onder druk staan. De Leeuw van Putten geeft hiertoe samen met Maasdelta Groep uitvoering aan het SMP.

Werkzaamheden

Het SMP is gericht op een beperkt aantal ingrepen. Het gaat om in totaal acht specifieke ingrepen die veel voorkomen. Het SMP en de ontheffing hebben uitsluitend betrekking op de volgende activiteiten, zoals beschreven en gedefinieerd in paragraaf 5.2, tabel 10 van het SMP:

1. sloop ten behoeve van energiezuinige nieuwbouw op dezelfde locatie;
2. (na-)isoleren spouwmuur;
3. vervangen goten, plaatmateriaal aan gevels, boeiboorden of windveren;
4. vervangen kozijnen;
5. reinigen gevels, vervangen voegwerk en schilderen;
6. overige werkzaamheden aan de gevel zoals veranderingen van gevelindeling of het realiseren van een uit-, op- of aanbouw;
7. grote ingrepen aan het dak;
8. kleine ingrepen aan het dak.

Beschermde soorten

De aanvraag ziet op de aanwezigheid van nest-, verblijf- en/of voortplantingsplaatsen van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Deze soorten worden hierna gezamenlijk aangeduid met 'de SMP-soorten'.

De ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.1, vierde lid in samenhang met het vijfde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk storen waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar vanaf ontheffingverlening, met de mogelijkheid tot verlenging met vijf jaar.

Maatregelen en overcompensatie

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de SMP-soorten tot een minimum te beperken zijn verschillende werkprotocollen opgesteld. De geplande ingrepen die onder de ontheffingaanvraag vallen zijn ingedeeld in categorieën waarbij de (mogelijke) effecten op de soorten en hun functies centraal staan. Per categorie is een werkprotocol opgesteld die in de betreffende situatie gebruikt dient te worden. Daarnaast zijn drie werkprotocollen opgesteld voor de realisatie van tijdelijke en permanente voorzieningen in bestaande bebouwing en nieuwbouw.

Binnen elk werkprotocol is een beslisschema opgenomen, waarmee kan worden bepaald welke paragrafen en maatregelen van het betreffende protocol gebruikt moeten worden. Meerdere protocollen kunnen op een project van toepassing zijn. Aan de werkprotocollen is de webapplicatie FloraFaunaCheck.nl verbonden die integraal onderdeel uitmaakt van de werkprotocollen. Alle werkprotocollen volgen dezelfde opbouw:

1. omschrijving ingreep waarop het protocol van toepassing is;
2. beschrijving mogelijke effecten per soort;
3. beslisboom op basis van de webapplicatie;
4. beschrijving maatregelen per soort en functie op basis van:
 - a. planning;
 - b. permanente voorzieningen;
 - c. tijdelijke voorzieningen;
 - d. aangepaste werkwijze bestaande uit:
 - i. eventuele controles;
 - ii. ongeschikt maken van bebouwing;
 - iii. fasering van werkzaamheden;
 - iv. betrekken van een ecooloog;
 - e. maatregelen ongeschikt maken;
5. beschrijving richtlijnen zorgplicht.

Naast het behouden van voldoende verblijfplaatsen bij ingrepen wordt ook proactief ingezet op het verbeteren van functioneel leefgebied en voorzieningen voor vaste verblijfplaatsen van de SMP-soorten. Met andere woorden: er worden “ecologische plussen” gecreëerd. Het doel is om hiermee bij te dragen aan het versterken van de biodiversiteit in het algemeen en van de lokale populaties in het bijzonder, om daarmee de staat van instandhouding van de SMP-soorten te verbeteren.

Aanvraag en documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Soortenmanagementplan gebouwen Spijkenisse De Leeuw van Putten, Regelink Ecologie & Landschap, rapportnummer: RA20524-04, mei 2023;
- Soortenmanagementplan gebouwen Werkprotocollen, Regelink Ecologie & Landschap, versie mei 2023;
- Procesdocument laatvlieger, Regelink Ecologie & Landschap, rapportnummer: RA21460-01, juli 2022;
- Verspreidingsonderzoek beschermde flora en fauna Maassluis, Regelink Ecologie & Landschap, rapportnummer: RA19045-02, 22 mei 2023;
- Verspreidingsonderzoek beschermde flora en fauna Spijkenisse, Regelink Ecologie & Landschap, rapportnummer: RA19047-02, 22 mei 2023;
- Verspreidingsonderzoek beschermde flora en fauna Spijkenisse deel 1, Regelink Ecologie & Landschap, rapportnummer: RA19131-02, 22 mei 2023;
- Verspreidingsonderzoek beschermde flora en fauna Spijkenisse deel 2, Regelink Ecologie & Landschap, rapport RA19309-02, 22 mei 2023;
- <https://florafauanacheck.nl/nissewaard>;
- <https://florafauanacheck.nl/maassluis>;

Procedure

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 21 oktober 2022 en 17 maart 2023 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 9 november 2022 en 23 mei 2023 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- *Brief*: Betreft: Antwoord op verzoek om aanvullende informatie, aanvragen gebiedsgerichte ontheffing Spijkenisse en Maassluis, De Leeuw van Putten, Regelink Ecologie & Landschap, kenmerk: BR20524-01, 9 november 2022;
- *Excel-bestand* Overzicht energielabels per adres per 21-12-2021, Stichting De Leeuw van Putten;
- *Excel-bestand* Overzicht asbest per complex inclusief kosten, Stichting De Leeuw van Putten;
- *Pdf-bestand* Plattegrond en overzicht gepland onderhoudswerk 2023, De Leeuw van Putten;
- *Pdf-bestand* Planning schilderonderhoud 2023-2033 met mogelijke impact op flora en fauna, De Leeuw van Putten, oktober 2022;
- Toelichting bij vragen SMP concept-ontwerpbesluit Spijkenisse-Maassluis, Regelink Ecologie & Landschap, 22 mei 2023.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 16 juni 2023 tot en met 27 juli 2023². Naar aanleiding hiervan zijn geen zienswijzen binnen de termijn ingebracht.

Wijziging ten opzichte van de ontwerpbeschikking

Ambtshalve stellen wij vast dat er met betrekking tot kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger een verheldering ten opzichte van de ontwerpbeschikking noodzakelijk is. Kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger kunnen onder deze SMP-ontheffing niet aangetast of vernietigd worden. In de ontwerpbeschikking was dit in combinatie met wat hierover is opgenomen in de documenten behorende bij de ontwerpbeschikking, onvoldoende helder vastgelegd. Beslispunt 1 is hierop aangepast. De verdere onderbouwing van deze ambtshalve wijziging staat vermeld onder het kopje 'Procesdocument laatvlieger' op pagina 20 van dit besluit.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus en de gierzwaluw zijn van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede, vierde en vijfde lid, van de Wnb is het verboden:

- nesten of rustplaatsen en eieren van de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te vernielen, te beschadigen of weg te nemen (tweede lid), en;
- de huismus en de gierzwaluw opzettelijk te storen, waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding (vierde lid in samenhang met het vijfde lid).

De gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

² Provinciaal Blad 2023, 6795. Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2023-6795.html>.
ODH720148

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger opzettelijk te doden (eerste lid), en;
- de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger opzettelijk te verstoren (tweede lid), en;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger te beschadigen of te vernielen (vierde lid).

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is, en;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Aanleiding

De Leeuw van Putten heeft gezamenlijk met Maasdelta Groep, een SMP laten opstellen ter verkrijging van gebiedsgerichte ontheffingen.

Het SMP is opgesteld ten behoeve van acht veelvoorkomende ingrepen aan gebouwen binnen de bebouwde kom van Spijkenisse, inclusief de kern Hekelingen, en de bebouwde kom van Maassluis. Voor de woningcorporatie gaat het om het woonbestand en andere bouwwerken in haar bezit en geplande nieuwbouw binnen het SMP-plangebied. Voor De Leeuw van Putten betreft dit de gebieden zoals weergegeven in deelgebied 1, 3 tot en met 5, 7, 10 tot en met 13 en 15 tot en met 19 (zie ook bijlage 3) van het rapport 'Soortenmanagementplan gebouwen Spijkenisse De Leeuw van Putten' van mei 2023. Een SMP is een voorbeeld van een gebiedsgerichte, programmatische aanpak. Het SMP waarborgt dat in een gebied de omstandigheden voor de SMP-soorten tenminste behouden blijven of beter worden, juist ook na een (ruimtelijke) ingreep. Met een gebiedsgerichte aanpak voor inventarisaties naar het voorkomen van de SMP-soorten en de ecologische functies, wordt inzicht verkregen in de functies op populatieniveau in een groot gebied. Met deze kennis kan de initiatiefnemer de aanwezige populaties proactief beschermen. Doordat er beter overzicht is over de aanwezige soorten en functies binnen het SMP-plangebied kan er met maatregelen worden bijgestuurd om de populaties van de SMP-soorten in stand te houden, en kan tevens de biodiversiteit worden versterkt, wat een doelstelling is van het onderhavige SMP.

Het SMP richt zich op een aantal vogels die in gebouwen broeden en gebouwbewonende vleermuissoorten met jaarrond beschermde voortplantingsplaatsen en rustplaatsen. Gebouwbewonende soorten zijn het meest kwetsbaar bij ruimtelijke ingrepen. De meest voorkomende soorten in de bebouwde kom zijn de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Het SMP richt zich daarom op deze soorten.

Het doel van het SMP is het verkrijgen van een gebiedsgerichte ontheffing op grond van de Wnb voor de bebouwde kom van Spijkenisse, inclusief de kern Hekelingen, en de bebouwde kom van Maassluis voor de komende vijf jaar. Hierna wordt verlenging voor nog eens vijf jaar aangevraagd. Met de ontheffing wil De Leeuw van Putten tezamen met Maasdelta Groep het volgende bereiken:

- gebouwbewonende soorten proactief beschermen;
- het behalen van klimaat- en energiedoelstellingen, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming van gebouwbewonende soorten;

- het borgen en zelfs verbeteren van de gunstige staat van instandhouding van de SMP-soorten;
- de doorlooptijd van het traject van ontheffingverlening voor projecten verkorten;
- samenhangende compensatie en natuurinclusieve inrichting.

Het SMP draagt bij aan het realiseren van bovengenoemde doelen en beweegredenen. De samenwerking binnen dit SMP wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen de deelnemende partijen.

Het SMP ziet op een beperkt aantal ingrepen, de ontheffing wordt alleen aangevraagd voor deze ingrepen. Het gaat om in totaal acht specifieke ingrepen die veel voorkomen (zie pagina 8 van dit besluit).

Het SMP is opgesteld voor de komende vijf jaar. Tijdens en na deze periode zijn momenten van evaluatie nodig om het SMP bij te kunnen stellen wanneer dit nodig is. Daarnaast is deze informatie benodigd ten behoeve van een eventuele verlenging van de ontheffingsperiode met vijf jaar.

Om de lokale populaties en functies van de SMP-soorten in kaart te brengen zijn in 2019, 2020 en 2021 soortgerichte onderzoeken uitgevoerd door Regelink Ecologie & Landschap (hierna: Regelink). Het gaat om de volgende uitgevoerde onderzoeken:

Uitgevoerde onderzoeken

In 2019 is nader soortgericht onderzoek uitgevoerd van het woningbezit van Maasdelta Groep in zowel Maassluis als Spijkenisse. Het nader soortgericht onderzoek van het woningbezit van De Leeuw Van Putten in Spijkenisse is deels in 2019 en deels in 2020 uitgevoerd. In februari 2021 is tevens nog onderzoek uitgevoerd naar winterzwermgedrag om van de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in zowel Maassluis als Spijkenisse vast te kunnen stellen.

Deelgebieden Maassluis

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw, is Maassluis in acht deelgebieden opgedeeld van circa 38 tot 50 hectare. Voor de huismus en vleermuizen is Maassluis in tien deelgebieden opgedeeld van circa 28 tot 39 hectare. Enkel met betrekking tot massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis is Maassluis opgedeeld in acht deelgebieden, gelijk aan de deelgebieden zoals tijdens het gierzwaluwonderzoek.

Deelgebieden Spijkenisse

In 2019 zijn in Spijkenisse veertien deelgebieden onderzocht op de aanwezigheid van de huismus, de gierzwaluw en vleermuizen. Deze deelgebieden hebben een maximale oppervlakte van 40 hectare met een gemiddelde oppervlakte van 31,6 hectare. Hierbij is het pand Libelleveen 200 (woningbezit van Maasdelta Groep), welke buiten de deelgebieden valt, maar te midden van deelgebied 1 en 2 ligt, meegenomen in alle onderzoeken van deelgebieden 1 en 2. In 2020 zijn nog eens vijf andere deelgebieden met woningbezit van De Leeuw van Putten onderzocht. Deze vijf deelgebieden hebben tevens een maximale oppervlakte van 40 hectare, met een gemiddelde oppervlakte van 30 hectare.

Onderzoeksinspanning

Onderstaand wordt ingegaan op de onderzoeksinspanning ten aanzien van het onderzoek naar de SMP-soorten.

Voor alle onderzoeks rondes geldt dat de weersomstandigheden gunstig zijn geweest voor de betreffende soort. Indien weersomstandigheden verslechterden tijdens een veldbezoek, is op basis van expert judgement bepaald of de betreffende soorten voldoende actief waren om het veldbezoek voort te zetten. Indien dit niet het geval was, werd het veldbezoek gestaakt en op een ander tijdstip voortgezet. Voor alle soorten geldt ook dat alle onderzoeks rondes met de fiets zijn uitgevoerd, waarbij elk deelgebied tenminste twee keer volledig is bezocht. Wanneer fietsend niet voldoende duidelijkheid verkregen kon worden over de soorten en aanwezige functies, het

aantal nest- en/of verblijfplaatsen en het gebruik van de omgeving, is waar nodig tijdelijke gepost. Bij alle onderzoeksrondes is enkel geïnventariseerd vanaf openbaar toegankelijk terrein. Gebieden waartoe geen toegang verkregen kon worden zijn als zodanig aangegeven in de applicatie FloraFaunaCheck. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan afgesloten industrieterreinen die (deels) binnen de deelgebieden liggen. Wel zijn onder andere kleine steegjes benut om achterzijden van woningen goed te onderzoeken. Al het woningbezit van De Leeuw van Putten kon goed worden onderzocht.

Beoordeling huismusonderzoek

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus³. Het onderzoek naar de huismus is uitgevoerd door middel van twee veldbezoeken per deelgebied in de juiste periode (1 april tot en met 15 mei), vanaf één à twee uur na zonsopkomst en uiterlijk tot twee uur voor zonsondergang. Tussen de veldbezoeken in een deelgebied zijn minimaal tien dagen gelegen. Tijdens het onderzoek is visueel en op gehoor, met behulp van een verrekijker, gelet op de aanwezigheid van huismussen. Hierbij is gelet op baltsactiviteit (zingende mannetjes), nestindicerend gedrag (invliegen, aanvoer nestmateriaal en voedsel, aanwezigheid van een paartje bij potentiële nestlocaties), zichtbare nestlocaties (bedelende jongen, bezoek van ouders aan nest, nestbouw) en essentieel leefgebied (geschikte groenstructuren, kwetterplekken, zandbaden en water). De veldbezoeken zijn deels fietsend en lopend uitgevoerd door één persoon. Elk deelgebied is circa twee uur bezocht, waarbij er per dag twee of drie deelgebieden bezocht konden worden. Op locaties met veel huismusactiviteit is gepost en door rond te fietsen konden alle locaties met activiteit meerdere malen bezocht worden.

Beoordeling gierzwaluwonderzoek

Het onderzoek naar de gierzwaluw is grotendeels uitgevoerd conform het Kennisdocument Gierzwaluw⁴ (2017, BIJ12). In Maassluis is éénmalig een veldbezoek gestaakt wegens ongunstige weersomstandigheden en twee dagen later opnieuw uitgevoerd. Dit betrof het eerste veldonderzoek, waarbij alsnog is voldaan aan de richtlijnen van het Kennisdocument. Het onderzoek naar de gierzwaluw is uitgevoerd door middel van drie veldbezoeken per deelgebied in de juiste periode (1 juni tot en met 15 juli) en minimaal één veldbezoek in de periode van 20 juni tot en met 7 juli, de periode dat jongen op het nest aanwezig zijn. In deelgebied 1 in Spijkenisse (woningbestand Maasdelta Groep) heeft geen veldbezoek plaatsgevonden tussen 20 juni tot en met 7 juli. De veldbezoeken vonden plaats twee dagen voor en twee dagen na deze periode, respectievelijk 18 juni en 9 juli. Op 18 juni zijn de meeste nestlocaties aangetroffen en waren de weersomstandigheden goed. Om die reden zijn wij het eens met de conclusie dat tijdens het onderzoek in deelgebied 1 geen nestplaatsen zijn gemist en het veldbezoek representatief is geweest. Tussen de veldbezoeken in een deelgebied zijn minimaal tien dagen gelegen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd vanaf anderhalf uur voor zonsondergang tot tenminste een half uur na zonsondergang. Tijdens het onderzoek is visueel en op gehoor, met behulp van een verrekijker, gelet op de aanwezigheid van gierzwaluwen. Hierbij is gelet op nestindicerend gedrag (groepen laagvliegende gierende dieren ter hoogte van daken), het aantikken van bebouwing (vluchten op/aantikken van dakgoot, nok, kantpannen en dergelijke), het in- en uitvliegen van de bebouwing (bezoek waarschijnlijke nestplaats, vogel duikt onder dakgoot, nok, kantpan en dergelijke, of verschijnt plotseling uit zo'n plek) en het roepen vanuit de nestlocatie (dieren op het nest reageren op laagvliegende gierende dieren). De veldbezoeken zijn deels fietsend en lopend uitgevoerd door één persoon. Op locaties waar veel laagvliegende activiteit van gierzwaluwen is waargenomen is gepost en door rond te fietsen konden alle plekken met activiteit meerdere malen bezocht worden.

Beoordeling vleermuisonderzoek

De deelgebieden in Maassluis en Spijkenisse zijn eenmaal gebiedsbreed onderzocht, verspreid over 2019 en 2020. Tijdens de onderzoeken zijn alle deelgebieden meerdere malen geïnventariseerd door ervaren ecologen. Hierbij zijn

³ Dit betreft het Kennisdocument Huismus, versie 1.0, juli, van BIJ12

⁴ Dit betreft het Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0, juli 2017, van BIJ12.

meerdere avond- en ochtendrondes gefietst door de deelgebieden. Voor de onderzoeken is het, toentertijd actuele, onderzoeksprotocol⁵ gebruikt als uitgangspunt en basis voor de onderzoeksmethodiek.

De gehanteerde onderzoekstijden, -perioden en omstandigheden zijn grotendeels conform dit protocol. Het doel en de scope van de onderzoeken zijn duidelijk aangegeven en de onderzoeksmethodieken zijn navolgbaar en afdoende onderbouwd in het SMP en onderliggende rapportages van het verspreidingsonderzoek.

Er is op de aanwezigheid van vleermuizen en functies geïnventariseerd in vier perioden in het jaar: kraamseizoen, middernachtzwermseizoen, paarseizoen en winterseizoen.

- Kraamseizoen: in de periode van 15 mei tot en met 15 juli zijn per deelgebied vier veldbezoeken uitgevoerd. Dit bestond uit twee avondbezoeken en twee ochtendbezoeken, waarbij er na een avondbezoek in de meeste deelgebieden altijd direct een ochtendbezoek plaatsvond. De avondbezoeken vonden plaats vanaf zonsondergang tot 00:00 uur. In deelgebieden waar veel laatvliegers werden waargenomen duurden de bezoeken tot 01:00 uur. Bij het aantreffen van kraamverblijfplaatsen zijn, mits de omstandigheden dit mogelijk maakten, de daaropvolgende avond het aantal uitvliegers geteld bij de betreffende kraamverblijfplaats. Conform het Vleermuisprotocol 2017 dient tussen de avond- en ochtendbezoeken minimaal dertig dagen gelegen te zijn. In het nu meest actuele Vleermuisprotocol⁶ is dat bijgesteld naar twintig dagen tussentijd. In Maassluis is éénmaal afgeweken van de dertig dagen tussentijd en in Spijkenisse is dit zevenmaal gebeurd. Hierbij zijn wel altijd twintig of meer dagen tussen de veldbezoeken gelegen. Mede gelet daarop achten wij de toegepaste onderzoeksmethode voldoende;
- Middernachtzwermseizoen: in de periode van 1 augustus tot en met 10 september zijn per deelgebied twee veldbezoeken uitgevoerd tussen 22:00 en 02:00 uur. Voor aanvang van dit onderzoek zijn potentieel geschikte locaties voor massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in kaart gebracht zodat er gericht gezocht kon worden. Per nacht zijn steeds twee of drie deelgebieden geïnventariseerd en is het tweede veldbezoek tevens gecombineerd met het onderzoek naar paarverblijfplaatsen (zie volgende punt). In uitzondering op bovenstaande, heeft in deelgebieden 1 tot en met 5, zoals weergegeven in bijlage 3 van het rapport 'Verspreidingsonderzoek beschermde flora en fauna Spijkenisse deel 2' van 22 mei 2023, geen eerste middernachtzwermbezoek plaatsgevonden aan het begin van de zwermperiode. Deelgebied 3 en 4 bestaan bijna geheel uit grondgebonden woningen en hier zijn geen panden aanwezig welke potentieel geschikt zijn bevonden voor massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. In deelgebieden 1, 2 en 5 zijn wel potentieel geschikte panden aanwezig. Omdat het onderzoek ten aanzien van massawinterverblijfplaatsen in deze deelgebieden onvoldoende is geweest, hebben wij in voorschrift 12 opgenomen dat er, voorafgaand aan het uitvoeren van werkzaamheden aan deze potentieel geschikte panden, één extra veldbezoek uitgevoerd dient te worden naar massawinterverblijfplaatsen in deze drie deelgebieden en dat deze aan het begin van de zwermperiode uitgevoerd dient te worden, tussen 1 augustus tot en met 20 augustus. Met dit aanvullende veldonderzoek wordt alsnog voldaan aan de onderzoeksinspanning ten aanzien van massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- Paarseizoen: in de periode van 15 augustus tot en met 30 september zijn per deelgebied twee veldbezoeken uitgevoerd vanaf een uur na zonsondergang tot ongeveer een uur voor zonsopkomst. Het eerste veldbezoek is gecombineerd met het onderzoek naar middernachtzwermen (zie punt hierboven);
- Winterseizoen: er is één veldbezoek uitgevoerd in de winterperiode, waarbij de temperatuur minder dan -5 °C diende te zijn. In de winter van 2019 op 2020 is dit niet voorgekomen. Om die reden heeft dit bezoek plaatsgevonden op 8 februari 2021. Hierbij zijn alle potentieel geschikte gebouwen voor massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis bezocht.

⁵ Dit betreft het Vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus *et al.*, 2017) en de Kennisdocumenten Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis, versies 1.0 juli 2017, van BIJ12.

⁶ Vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus *et al.*, 2017).

Alle veldbezoeken zijn fietsend uitgevoerd, met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type Petterson D240x), een Elekon Batscanner stereo en een opnameapparaat bij de batdetector (type Roland Edirol R09H). Opgenomen vleermuisgeluiden zijn geanalyseerd met de Software Batsound en ingevoerd in de Software WebGISApp.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is de aanwezigheid en verspreiding van kraamkolonies van de gewone dwergvleermuis in kaart gebracht en waar mogelijk is het aantal dieren in deze kraamverblijfplaatsen reeds geteld op uitvliegers. Het tellen van het aantal dieren in verblijfplaatsen is een geschikte manier om de populatiegrootte van vleermuizen te bepalen, en daarmee een goede en noodzakelijke graadmeter voor het monitoren van de trend van de populatie vleermuizen in Maassluis en Spijkenisse. In de antwoordbrief van 9 november 2022 wordt voorgesteld om een extra plangebied-brede uitvliegtelling uit te voeren binnen twee jaar na ontheffingverlening. Hierbij worden alle bekende kraamgroepen langsgefietst en teruggezocht. Vervolgens vindt direct daarna bij alle gevonden kraamgroepen een uitvliegtelling plaats. Door het herhaaldelijk tellen van het aantal dieren in de kraamgroepen kan een betere inschatting gemaakt worden van de populatieomvang van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger en wordt er een beter beeld verkregen van populatieontwikkelingen.

Omdat vijf van de in totaal elf kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis in Spijkenisse niet volledig geteld konden worden en vanwege bovengenoemde redenen, hebben wij voorschrift 9 opgenomen in de ontheffing. Hierin hebben wij opgelegd dat de tellingen van het aantal dieren in de kraamkolonies uitgevoerd moeten zijn voordat activiteiten of ingrepen plaatsvinden die een effect kunnen hebben op deze kraamkolonies. Dit onderzoek heeft betrekking op de kraamkolonies, de exacte locatie van de kraamverblijfplaats van de kolonie kan immers wijzigen. De tellingen dienen uiterlijk binnen twee jaar na verlening van deze ontheffing te zijn afgerond. De tellingen van de kraamkolonies dienen gerapporteerd te worden aan de OZHZ.

Met bovenstaande aanvulling op het reeds uitgevoerde onderzoek achten wij de verrichte onderzoeksinspanning voldoende als nulmeting voor het SMP.

Conclusie beoordeling onderzoeken

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat met de uitgevoerde onderzoeken de relatieve verspreiding en lokale populaties van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger binnen het SMP-plangebied voldoende in kaart zijn gebracht en dat de resultaten van deze onderzoeken als basis kunnen dienen voor een gebiedsgerichte ontheffing SMP.

Effecten

Met bovenstaand gebiedsbreed onderzoek zijn de verspreiding en locaties van functies van de lokale populaties in Maassluis en Spijkenisse van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger voldoende in kaart gebracht. De geplande ruimtelijke ingrepen zijn duidelijk omschreven en ingedeeld in verschillende categorieën. Voor iedere categorie (zie ook pagina 8 van dit besluit) is een effectenbeoordeling opgesteld met daarbij specifieke maatregelen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

De (mogelijke) effecten op de lokale populaties en functies zijn per soortgroep en soort werkzaamheden beschreven en middels een concreet stappenplan wordt toegelicht hoe effecten op de lokale populatie tegengegaan worden en functies behouden blijven. Dit betreffen zowel aanwezige functies als potentiële functies, waardoor de soorten beschikking blijven houden over een netwerk van functies en voldoende leefgebied.

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de (mogelijke) effecten van de geplande ingrepen in relatie tot de aanwezige populaties en hun functies voldoende in kaart zijn gebracht.

Maatregelen

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in de werkprotocollen die onderdeel uitmaken van het SMP.

De geplande ingrepen die onder de ontheffingaanvraag vallen zijn ingedeeld in categorieën waarbij de (mogelijke) effecten op de soorten en hun functies centraal staan. Per categorie is een werkprotocol opgesteld die in de betreffende situatie gebruikt dient te worden. In de werkprotocollen staan de mogelijke uitvoeringsperioden voor de werkzaamheden beschreven. Deze perioden zijn afhankelijk van de kwetsbare perioden van de SMP-soorten. Daarnaast staan de aangepaste werkwijzen in de werkprotocollen beschreven, waarbij negatieve effecten op de SMP-soorten zoveel mogelijk worden voorkomen.

In totaal zijn er negen werkprotocollen opgesteld voor de werkzaamheden:

1. Sloop;
2. Isoleren spouwmuur;
3. Vervangen goten, boeiboorden, windveren;
4. Vervangen kozijnen;
5. Reinigen gevels, vervangen voegwerk en schilderwerkzaamheden;
6. Werkzaamheden aan de gevel;
7. Grote werkzaamheden aan het dak;
8. Kleine werkzaamheden aan het dak;
9. Isoleren kruipruimte.

Onder het SMP valt ook het isoleren van kruipruimtes van eengezinswoningen en portiekflats. Hierbij wordt geen negatief effect verwacht op vleermuizen omdat deze kruipruimtes doorgaans te droog zijn om als geschikte verblijfplaats te dienen voor vleermuizen. Indien kruipruimtes zichtbaar vochtig zijn, wordt voorafgaand aan de werkzaamheden een ecooloog ingeschakeld om te bepalen of er mogelijk sprake is op negatieve effecten op vleermuizen. Om die reden is hier geen werkprotocol voor opgesteld.

Naast deze acht werkprotocollen, zijn er ook drie werkprotocollen opgesteld voor de realisatie van tijdelijke en permanente voorzieningen in bestaande bebouwing en nieuwbouw en er is een apart procesdocument opgesteld voor de omgang met verblijfplaatsen van de laatvlieger.

Binnen elk werkprotocol is een beslisschema opgenomen, waarmee kan worden bepaald welke paragrafen en maatregelen van het betreffende protocol gebruikt moeten worden. Aan de werkprotocollen is de webapplicatie FloraFaunaCheck.nl verbonden die integraal onderdeel uitmaakt van de werkprotocollen. In het SMP en de werkprotocollen zijn de gebouwen ingedeeld in gebouwen met een hoge potentie, matige potentie of lage potentie voor de SMP-soorten. Dit correspondeert met de webapplicatie waarin gebouwen worden aangeduid met een hoge kans, matige kans of lage kans. De indeling van de gebouwen op kans/potentie is gebaseerd op de resultaten van de uitgevoerde gebiedsbrede onderzoeken in combinatie met een gebouw-analyse. Bij de uitvoering van werkzaamheden staat een hoge potentie gelijk aan aanwezigheid van een functie (aanwezigheid hoeft niet aangetoond te zijn). Bij een matige potentie is het pand en/of de omgeving ongeschikt of onaantrekkelijk, maar kan aanwezigheid niet volledig worden uitgesloten en bij lage potentie is aanwezigheid van functies zeer onwaarschijnlijk. Alle werkprotocollen volgen dezelfde opbouw (zie pagina 8 van dit besluit).

De voorgestelde maatregelen zijn ingedeeld op basis van de mogelijke effecten van de betreffende werkzaamheden op de SMP-soorten en functies in relatie tot de potentie van de gebouwen. In grote lijnen betreffen de voorgestelde maatregelen de volgende acties:

- Bij alle werkprotocollen zijn tabellen opgenomen met de kwetsbare perioden voor de soorten en functies die voor de betreffende werkzaamheden van toepassing zijn. Hierbij wordt tevens aangegeven wanneer werkzaamheden mogelijk zijn, onder voorwaarden mogelijk zijn of niet uitgevoerd kunnen worden;
- Bij ingrijpende werkzaamheden voor de SMP-soorten waaronder sloop, (na-)isolatie spouwmuur en grote werkzaamheden aan het dak, is ongeschikt maken van alle bebouwing met hoog potentieel of aanwezigheid van de soorten een verplichting. Het ongeschikt maken wordt altijd uitgevoerd buiten de kwetsbare perioden en er wordt altijd een veldcontrole uitgevoerd na het ongeschikt maken om te controleren of geen soorten meer gebruik maken van de bebouwing;
- Bij (mogelijke) ingrijpende werkzaamheden wordt, wanneer gewerkt wordt in de kraamperiode of wanneer gewerkt wordt in de broedperiode van de huismus en de gierzwaluw én de bebouwing een hoge potentie heeft voor vleermuizen, huismus en/of gierzwaluw, standaard een veldcontrole voorafgaand aan de werkzaamheden uitgevoerd;
- Bij kleine werkzaamheden waarbij verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk verstoord worden, wordt voorafgaand aan de werkzaamheden een visuele controle of een controle met endoscoop uitgevoerd. Dit betreffen onder andere werkzaamheden aan boeiboorden, windveren, dakgoten, kleine werkzaamheden aan het dak en schilderwerkzaamheden. Bij aanwezigheid van vleermuizen wordt de bebouwing ongeschikt gemaakt door het plaatsen van exclusion flaps en wordt gewacht tot de vleermuizen de verblijfplaats uit zichzelf hebben verlaten. Ongeschikt maken gebeurt alleen in de actieve periode van de vleermuizen, tussen 15 april tot en met 15 oktober. Bij aanwezigheid van een kraamverblijfplaats worden aanvullende maatregelen getroffen;
- In de werkprotocollen wordt geborgd dat geen verstoring plaatsvindt van nesten van de huismus of de gierzwaluw binnen het broedseizoen. Dit betreft zowel grote als kleine werkzaamheden;
- In de werkprotocollen staan de eisen en randvoorwaarden voor de wijze van ongeschikt maken per soort en ingreep beschreven;
- Bij grootschalige werkzaamheden aan een woning/meerdere woonblokken wordt altijd een ecooloog betrokken om te waarborgen dat alle maatregelen op de juiste wijze worden toegepast en om de uitvoering te begeleiden;
- Wanneer ingrijpende werkzaamheden op grote schaal plaatsvinden (zoals sloop/renovatie van meerdere woningblokken) en er zijn verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig en/of hotspots van nestlocaties van de huismus of de gierzwaluw, en bij bouwwerken met hoge potentie voor vleermuizen, dan wordt er gefaseerd in tijd en ruimte te werk gegaan;
- De aanwezigheid van alternatieve (permanente) voorzieningen binnen de actieradius van de betreffende soorten wordt geborgd tijdens en na de werkzaamheden;
- In beginsel wordt altijd gebruik gemaakt van permanente alternatieven tijdens en na werkzaamheden. Waar deze niet (voldoende) voorhanden zijn worden tijdelijke voorzieningen ingezet tot er wel voldoende permanente alternatieven aanwezig zijn;
- Bij het realiseren van permanente voorzieningen wordt in eerste instantie altijd het gebouw zelf geschikt gemaakt voor de SMP-soorten. Indien dit niet mogelijk is, wordt gebruik gemaakt van (geschakelde) inbouwkasten. De minimale taakstelling per gebouw, op basis van de potentie van het gebouw, staat beschreven in werkprotocol 9. In de werkprotocollen 9 en 10 staan meerdere opties beschreven voor natuurinclusief bouwen voor alle SMP-soorten in bestaande bouw en nieuwbouw.
- In werkprotocol 11 staan randvoorwaarden en eisen beschreven bij het gebruik van tijdelijke alternatieve voorzieningen voor de SMP-soorten;
- In de werkprotocollen wordt beschreven wat de benodigde stappen zijn bij het aantreffen van soorten en functies die niet tot de ontheffing behoren. Hierin worden tevens een aantal algemene vogelsoorten van categorie vijf benoemd (zoals spreeuw, zwarte roodstaart, huiszwaluw en boerenzwaluw)⁷;
- De zorgplicht wordt beschreven.

⁷ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/Lijst-jaarrond-beschermde-vogelnesten.pdf>
ODH720148

Het Procesdocument laatvlieger betreft een aanvulling op het opgestelde stappenplan in het SMP en de bijbehorende werkprotocollen 1 tot en met 11. Het procesdocument is opgesteld om duidelijkheid te verschaffen over de te volgen werkwijze en stappen bij het aantreffen of mogelijke aanwezigheid van de laatvlieger. De te nemen stappen betreffen samengevat:

- bepalen aanwezigheid van de laatvlieger en functie;
- verblijfplaatsen van de laatvlieger blijven behouden. In eerste instantie wordt altijd gezocht naar een mogelijkheid om de verblijfplaatsen te behouden;
- indien behoud niet mogelijk is, wordt altijd gewerkt met inpassende en permanente alternatieven, waarbij:
 - o de huidige verblijfplaats zoveel mogelijk behouden dan wel nagemaakt wordt;
 - o invliegopeningen op dezelfde locatie blijven;
- faseren van werkzaamheden om netwerken van verblijfplaatsen van de laatvlieger te behouden;
- aanhouden van gewenningsperioden voor de laatvlieger;
- gebruik van (tijdelijke) kasten voor de laatvlieger is uitgesloten;
- monitoring van kraamkolonies;
- verplichte ecologische begeleiding.

Het omgaan met verblijfplaatsen van de laatvlieger betreft maatwerk, waardoor betrokkenheid van een ecooloog altijd noodzakelijk is. Het procesdocument betreft een levend document. Dit betekent dat, mochten er nieuwe inzichten komen voor bewezen succesvolle compensatie voor laatvlieger, dan wordt dit document hiermee aangevuld. Het omschreven stappenplan blijft gelijk. Er wordt jaarlijks geëvalueerd of aanvullingen/wijzigingen aan de orde zijn. Deze aanvullingen worden ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag.

Beoordeling maatregelen

In het hiernavolgende beoordelen wij of de voorgestelde maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten (de huismus en de gierzwaluw; artikel 3.3 van de Wnb) respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger; artikel 3.8 van de Wnb).

De werkzaamheden waarvoor ontheffing wordt aangevraagd, zijn ingedeeld in categorieën. De categorieën zijn ingedeeld op basis van de ernst van de (mogelijke) effecten van de ingreep en het soort maatregelen die noodzakelijk zijn om negatieve effecten op de SMP-soorten te voorkomen of te verzachten. Hierdoor staan de maatregelen in verhouding met de geplande ingrepen. Dat houdt bijvoorbeeld in dat voor sloop andere (strengere) maatregelen van toepassing zijn dan bij schilderwerkzaamheden. Door het gebiedsdekkende en uitgebreide basisonderzoek is een representatief beeld verkregen van de aanwezige kolonies en verspreiding van de SMP-soorten en hun functies binnen het SMP-plangebied. Door vervolgens 'aanwezigheid' en 'hoge potentie' als gelijkwaardig te categoriseren in de werkprotocollen en de maatregelen daarop af te stemmen, wordt erop ingezet het doden en verwonden van huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen te voorkomen. Echter, vanwege de verborgen leefwijze van vleermuizen en hun verhuisgedrag is het niet mogelijk om het doden en verwonden van individuen van vleermuizen helemaal uit te sluiten. Tegelijkertijd behouden de gebouwen voldoende potentiële functies na de uitvoering van ingrepen. Het verstoren van nesten van de huismus en de gierzwaluw in de broedperiode wordt te allen tijde voorkomen en verstoring van verblijfplaatsen van vleermuizen vindt plaats buiten de kwetsbare perioden en wordt tot een minimum beperkt. Tevens wordt zorggedragen dat er te allen tijde voldoende (tijdelijke) alternatieve voorzieningen aanwezig zijn.

Onderstaand volgens opmerkingen en aanvullingen met onderbouwingen op specifieke aspecten uit de werkprotocollen:

Beslisboom op basis van de webapplicatie

De potentie of kans opgenomen in de webapplicatie is grotendeels bepaald op basis van de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken. Zo krijgen locaties die geschikt zijn voor een soort en functie (bijvoorbeeld met betrekking tot vleermuizen: alle gebouwen met spouwmuur) automatisch een hoge potentie. Ook als binnen een vastgestelde straal van de gebouwen een functie voorkomt, wordt de potentie als hoog aangegeven voor die betreffende soort. Alle panden met een hoge potentie worden behandeld alsof de soort er daadwerkelijk aanwezig is, waarbij een extra controle wordt uitgevoerd wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in kwetsbare periodes, zoals de kraamperiode van de gewone dwergvleermuis of broedperiode van de huismus of de gierzwaluw. Ook bij panden met een matige potentie wordt, als doden en verwonden van individuen niet geheel uitgesloten kan worden, altijd een extra controle uitgevoerd en/of worden gebouwen ongeschikt gemaakt met nacontrole voor de start van de werkzaamheden.

De webapplicatie is grotendeels gebaseerd op de resultaten, die zijn voortgekomen uit de uitgevoerde onderzoeken in 2019 en 2020. Panden die potentieel geschikt zijn voor de SMP-soorten en hun functies worden automatisch behandeld alsof er daadwerkelijk dieren aanwezig kunnen zijn. In de werkprotocollen wordt vervolgens een zorgvuldige werkwijze beschreven die is afgestemd op de desbetreffende soort en de uit te voeren werkzaamheden om zo het doden en verwonden van dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Tot slot worden er in de nieuwe situatie bij hoge of matige potentie altijd natuurinclusieve maatregelen genomen en wordt bij lage potentie gekeken naar mogelijkheden om ook dan natuurinclusief te werk te gaan. Met deze werkwijze wordt zorgvuldig omgegaan met de SMP-soorten en hun functies en netwerk. Zo wordt, door automatisch een gebied rondom een kolonie huismussen en gierzwaluwen of kraamverblijfplaats van vleermuizen als hot-spot aan te merken, ook rekening gehouden met verhuisgedrag van dieren.

Werkprotocollen

Bij het SMP horen verschillende werkprotocollen. Alle werkzaamheden onder het SMP worden onder deze werkprotocollen uitgevoerd. In de werkprotocollen zijn maatregelen opgenomen om het verstoren van soorten en functies zoveel mogelijk te beperken en het verwonden en doden van individuen te voorkomen door onder andere:

- te werken buiten de kwetsbare perioden;
- de bebouwing voor de start van de werkzaamheden ongeschikt te maken;
- ecologische controles en toezicht uit te voeren;
- het waarborgen van voldoende alternatieven voor de start van de werkzaamheden;
- duidelijke richtlijnen en instructies bij de toepassing van de werkprotocollen en maatregelen.

De werkzaamheden waarvoor ontheffing wordt aangevraagd zijn per ecologisch werkprotocol uitgewerkt en beschreven. De werkprotocollen zijn gebaseerd op de kennis van de aanwezigheid en verspreiding van de populaties van de SMP-soorten, waarbij rekening gehouden wordt met onzekerheden, waaronder verhuisgedrag van soorten, de termijn van de ontheffing en ontwikkelingen van populaties en functies in tijd en ruimte. Door deze opzet wordt het verstoren van functies zo veel als mogelijk beperkt en het doden van individuen zoveel mogelijk voorkomen.

Procesdocument laatvlieger

In het Procesdocument laatvlieger worden aanvullende maatregelen gesteld bij een aanwezigheid of hoge potentie van de laatvlieger. In het document staan de te doorlopen stappen en prioritering van keuzemogelijkheden vermeld om verstoring door de werkzaamheden zoveel mogelijk te voorkomen en het doden van individuen te voorkomen. Hiernaast staan opties en randvoorwaarden benoemd om te waarborgen dat op lange termijn potentieel geschikte verblijfplaatsen beschikbaar blijven en dat deze worden gemonitord.

De aanvullende maatregelen/randvoorwaarden worden gesteld bij geplande werkzaamheden aan alle gebouwen met een hoge potentie of aanwezigheid van verblijfplaatsen van de laatvlieger. Randvoorwaarden die onder andere benoemd zijn in het procesdocument betreffen:

- werkzaamheden aanpassen om verblijfplaatsen van de laatvlieger te behouden;
- de kwetsbare periode voor kraamverblijfplaatsen van laatvlieger betreft de periode van 15 april tot en met 31 juli;
- beschrijving en verplichting van ecologische begeleiding bij aanwezigheid van de laatvlieger;
- randvoorwaarden voor het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen voor de laatvlieger;
- bij (tijdelijke) mitigatie voor de laatvlieger kan geen gebruik gemaakt worden van tijdelijke kasten, mitigatie voor de laatvlieger betreft te allen tijde in pandige voorzieningen;
- concretiseren van gewenningsperioden.

Zoals hiervoor onder het kopje ‘Wijziging ten opzichte van de ontwerpbeschikking’ vermeld is in beslispunt 1 nu expliciet verhelderd dat geen ontheffing wordt verleend voor het beschadigen of vernielen van kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Uit nadere beoordeling is gebleken dat het SMP in combinatie met de ontwerpbeschikking hiertoe nog ruimte bood. Gezien het beperkte voorkomen van de laatvlieger en het geringe aantal waargenomen kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger in Maassluis en Spijkenisse, is het behoud van deze verblijfplaatsen cruciaal voor het functioneren van het netwerk en het borgen van de staat van instandhouding van de laatvlieger. Het beschadigen of vernielen van deze belangrijke verblijfplaatsen past niet binnen het algemenere kader van de SMP-ontheffing, mede gelet op de kennislacunes over deze vleermuissoort en over compenserende maatregelen. Dit overstijgt het maatwerk zoals opgenomen in het SMP. Ten aanzien van kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger is dus een aparte beoordeling nodig, deze verblijfplaatsen mogen niet aangetast of vernield worden onder deze SMP-ontheffing. In de uitvoeringsfase wordt middels de monitoring meer informatie vergaard over de laatvlieger.

Ambitie: creëren van plussen

De Leeuw van Putten neemt in haar beleid op dat:

- bij alle nieuwbouwprojecten wordt gekeken naar de mogelijkheid tot natuurinclusief bouwen. Hierbij wordt ingezet op robuuste verblijfplaatsen voor de SMP-soorten en indien mogelijk de inrichting van functioneel leefgebied in de directe omgeving van de nieuwbouw;
- bij renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden aan bestaande gebouwen natuurinclusieve voorzieningen te realiseren, ook als er geen soorten zijn aangetroffen;
- alle gebouwen die nu matig geschikt zijn voor de SMP-soorten (op basis van FloraFaunaCheck.nl) worden natuurinclusief opgeleverd voor de betreffende SMP-soorten.

Naast het behouden van voldoende verblijfplaatsen bij ingrepen wordt ook proactief ingezet op het verbeteren van functioneel leefgebied en voorzieningen voor vaste verblijfplaatsen van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Met andere woorden: er worden “ecologische plussen” gecreëerd. Het doel is om hiermee bij te dragen aan het versterken van biodiversiteit in het algemeen en van de lokale populaties in het bijzonder, om daarmee de staat van instandhouding van de SMP-soorten te verbeteren. De ambities worden geborgd middels de ecologische werkprotocollen voor het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen in bestaande gebouwen en nieuwbouw (werkprotocol 9 en 10). In deze werkprotocollen staat onder andere een minimale taakstelling benoemd voor nieuwe verblijfplaatsen in bestaande gebouwen en voor in nieuwbouw. Teven worden minimale randvoorwaarden gesteld aan de kwaliteit en locatie van nieuwe verblijfplaatsen voor de SMP-soorten.

Waarborgen van aanbod van verblijfplaatsen

Van alle maatregelen waarmee vervangende verblijfplaatsen worden gerealiseerd wordt een salderingsboekhouding bijgehouden. Met het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen kan aan de hand van de

salderingsboekhouding worden bepaald of er reeds voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de SMP-soorten. Een ingreep kan pas plaatsvinden wanneer uit de boekhouding blijkt dat er genoeg alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen 200 meter van het werkgebied en dat deze maatregelen op tijd zijn gerealiseerd. Wanneer deze alternatieven niet tijdig voorhanden zijn, dan moeten alsnog permanente voorzieningen of (in het uiterste geval) tijdelijke voorzieningen getroffen worden. Het bijhouden van de boekhouding is een verantwoordelijkheid voor beide ontheffingshouders, De Leeuw van Putten en Maasdelta Groep. De salderingsboekhouding kan (net als nieuwe resultaten van soortinventarisaties) bijgehouden worden in WebGIS. Het bijhouden van de boekhouding gebeurt continu, zodat de boekhouding bij elke raadpleging actueel is.

Planning

De planning van de projecten wordt met de OZHZ gecommuniceerd conform voorschrift 1. De OZHZ dient tweemaal per jaar de globale planning te ontvangen van het opvolgende half jaar. Bij het doorgeven van deze planning is er tevens de mogelijkheid om praktische zaken en voorstellen voor kleine (praktische) wijzigingen door te geven aan de OZHZ en eventueel gezamenlijk te bespreken. De Leeuw van Putten en Maasdelta Groep kunnen dit moment tevens gebruiken om gezamenlijk in overleg te gaan met de OZHZ ten behoeve van de onderlinge afstemming. De OZHZ draagt zorg voor vaste contactpersonen voor deze meldingen.

Grote wijzigingen in de planning, bijvoorbeeld projecten die voor enkele maanden worden uitgesteld of vervroegd, worden per e-mail gemeld aan de OZHZ. Planningen en meldingen van de planning worden bij de OZHZ gemeld onder vermelding van: '*SMP + gemeentenaam of woonkern+ De Leeuw van Putten*'.

Conclusie maatregelen

Op grond van voorgaande overwegingen zijn wij van mening dat met de werkwijze en maatregelen opgenomen in het SMP, aangescherpt op punten in de voorschriften, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt. Middels de maatregelen wordt gewaarborgd dat zorgvuldig met de SMP-soorten en hun functies omgegaan wordt. Er wordt proactief ingezet op het behouden en versterken van netwerken en aanwezige functies, waardoor de kwaliteit en kwantiteit van leefgebied behouden blijft. De combinatie van de ecologisch werkprotocollen, de opgestelde ambities en het complete beeld van de verspreiding van de SMP-soorten maken dat maatregelen volledig en effectief ingezet en gemonitord kunnen worden.

Staat van instandhouding

Om inzicht te krijgen in de populatieontwikkelingen van de SMP-soorten en de effectiviteit van de maatregelen wordt het soortgericht onderzoek periodiek herhaald. Met deze monitoring wordt bepaald of de staat van instandhouding gunstig blijft en of deze wordt versterkt. De monitoring is gericht op de populaties van de soorten waarvoor de ontheffing is afgegeven, namelijk de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger binnen het SMP-plangebied. Per monitoringsjaar wordt een notitie opgesteld met daarin de monitoringsresultaten van het uitgevoerde onderzoek. In deze notitie wordt ook aangegeven of bijsturing of aanpassing van het SMP nodig is, in het geval de verwachte resultaten uitblijven. In de notitie wordt dan een voorstel gedaan voor aanpassing. In verband met hiaten in kennis ten aanzien van de laatvlieger, wordt de monitoring ook gebruikt om meer kennis over deze vleermuissoort te verkrijgen. Deze notitie wordt per monitoringsjaar vóór 1 februari van het opvolgende jaar naar de OZHZ gestuurd.

Om de staat van instandhouding van de SMP-soorten te onderzoeken worden de volgende punten gemonitord:

- effectiviteit van de gerealiseerde voorzieningen;
- populatiegrootte en trends in de populatie;
- verspreiding van de SMP-soorten en functies van de soorten in het SMP-plangebied;
- beschikbaarheid potentiële verblijfplaatsen en nestlocaties;
- connectiviteit tussen de leefgebieden.

Opzet monitoring:

- Iedere vijf jaar is het volledige plangebied volledig opnieuw geïnventariseerd op de dragende structuren van de netwerken⁸ van huismussen en vleermuizen en nestplaatsen van gierzwaluwen. Deze inventarisatie kan gefaseerd uitgevoerd worden (ieder jaar een x-aantal deelgebieden) of eens in de vijf jaar volledig. Bij de inventarisatie worden ook de nieuw aangebrachte voorzieningen meegenomen;
- om het jaar, tijdens de kraamperiode, worden door middel van twee ochtendrondes alle bekende kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis gemonitord. Dit zal plaatsvinden in jaar twee en vier en bij verlenging van de ontheffing ook in jaar zes, acht en tien;
- om het jaar, tijdens de kraamperiode, worden door middel van twee avondrondes alle bekende verblijfplaatsen van laatvlieger en deelgebieden waar laatvlieger aanwezig is gemonitord;
- als aanvulling op de inventarisatie in de deelgebieden worden er voor vleermuizen transecttellingen uitgevoerd, volgens het Meetnet Urbane Soorten (vleerMUS).

Na uitvoering werkzaamheden:

- de locaties van een bekende kraamverblijfplaats waarbinnen een straal van 100 meter werkzaamheden hebben plaatsgevonden worden binnen één tot twee jaar door middel van een veldbezoek gecontroleerd;
- de locaties met hotspots van huismus en/of gierzwaluw waarbinnen werkzaamheden hebben plaatsgevonden worden binnen één tot twee jaar door middel van een veldbezoek gecontroleerd;
- de locaties van bekende massawinterverblijfplaatsen waarbinnen werkzaamheden hebben plaatsgevonden worden binnen één tot twee jaar door middel van middernachtzwermen en/of winterzwermen gecontroleerd.

Monitoring kraamgroepen gewone dwergvleermuis

Kraamgroepen van gewone dwergvleermuis zijn kwetsbaar bij ruimtelijke ingrepen en vertonen veel verhuisgedrag waardoor het van belang is de groepen goed te monitoren. Om deze reden hebben wij in voorschrift 10 een extra onderzoeksinspanning opgenomen ten aanzien van kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Om het jaar dienen alle bekende kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis, inclusief eventueel nieuw waargenomen kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in het kader van de monitoring van andere soorten en transecttellingen, te worden gemonitord middels twee ochtendrondes. De monitoring dient plaats te vinden in het tweede en vierde jaar na ontheffingverlening, en na verlenging van de ontheffing, ook in het zesde, achtste en tiende jaar. Voor onderzoekstijden en omstandigheden dient het meest actuele Vleermuisprotocol voor de gewone dwergvleermuis te worden aangehouden.

Monitoring laatvlieger

Om de populatie laatvliegers te monitoren is een methodiek noodzakelijk gericht op de laatvlieger. Omdat laatvliegers vaak gedurende de nacht terugkomen en minder consistent zwermgedrag vertonen in de ochtend, wordt om het jaar in de deelgebieden waar laatvlieger aanwezig is, een extra inspanning van twee avonden voorgeschreven (voorschrift 11). Dit is van toepassing op alle deelgebieden waar verblijfplaatsen van laatvlieger zijn waargenomen, inclusief eventueel waargenomen verblijfplaatsen van laatvlieger in het kader van de monitoring van andere soorten en transecttellingen. Voor onderzoekstijden en omstandigheden dient het meest actuele en geschikte Vleermuisprotocol dan wel onderzoeksrichtlijn voor de laatvlieger gehanteerd te worden. Als alternatief kunnen andere onderzoeksmethodieken als vangen en zenderen ingezet worden. Door vangen en zenderen van dieren kunnen verblijfplaatsen vaak effectiever opgespoord worden, maar dit is niet op alle situaties van toepassing. Om die reden dient voorafgaand aan het zenderen afstemming met en goedkeuring door plaats te vinden met de OZHZ.

⁸ Dragende structuren vleermuizen: kraamverblijfplaatsen, massawinterverblijfplaatsen, clusters paarverblijfplaatsen, belangrijke vliegroutes en foerageergebieden. Dragende structuren huismus: lokaliseren kolonies, nestplaatsen, kwetterstruiken en foerageergebieden.

Effectiviteit toegepaste mitigatie

Alle nieuw gerealiseerde verblijfplaatsen worden bijgehouden in de salderingsboekhouding. Ook in het verleden geplaatste voorzieningen worden in de salderingsboekhouding opgenomen. Hiermee zijn alle alternatieve verblijfplaatsen en nestlocaties bekend. Tijdens de monitoring wordt onderzocht of deze alternatieve voorzieningen functioneel zijn en of zij in dat jaar in gebruik zijn.

Monitoring van de populatie

Door jaarlijks een vijfde van de deelgebieden te onderzoeken wordt inzichtelijk hoe het met de populaties en verspreiding van de populaties van de SMP-soorten gaat.

Doorontwikkeling en validatie geschiktheidsanalyse

Voor het in kaart brengen van de potentie van gebouwen voor de SMP-soorten is gebruik gemaakt van een geschiktheidsanalyse. De resultaten uit onderzoeken en monitoring worden gebruikt om de methodiek van de geschiktheidsanalyse verder te ontwikkelen en actualiseren. Ook kunnen de resultaten van de analyse aan de hand van eerder onderzoek gevalideerd worden. Nieuwe verblijfplaatsen die zijn opgenomen in de salderingsboekhouding worden meegenomen in deze analyse.

Waarborgen van de staat van instandhouding middels SMP

De Wnb vereist dat voor vogels ingrepen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten. Voor vleermuizen vereist de Wnb dat ingrepen geen afbreuk doen aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en het toepassen van alternatieve werkwijzen waarbij negatieve effecten zo veel mogelijk beperkt blijven of worden voorkomen, moet de staat van instandhouding van de SMP-soorten geborgd blijven. Door de combinatie van het basisonderzoek, de ecologisch werkprotocollen en de opgestelde ambities worden maatregelen effectief en efficiënt ingezet waarbij zowel de kwaliteit als de kwantiteit van het leegbied op de langere termijn gewaarborgd is. Hiernaast worden negatieve effecten zoveel mogelijk gemitigeerd en wordt, door zorgvuldig met de soorten om te gaan, doden van de huismus, de gierzwaluw en vleermuizen zoveel als mogelijk voorkomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de ecologie van dieren met betrekking tot kwetsbare perioden, verhuisgedrag, ontwikkeling van populaties en wijzigingen in verspreiding over de langere termijn.

Een groot voordeel van het SMP is de mogelijkheid van een integrale aanpak op een groter oppervlak voor meerdere soorten. De Leeuw van Putten heeft op basis van het SMP een goed beeld van de verspreiding en belangrijke functies van de SMP-soorten. Vanwege het SMP, het daar aan ten grondslag liggende ecologisch onderzoek en de bijbehorende ecologische werkprotocollen is het hierom niet noodzakelijk om voor de ingrepen waar ontheffing voor wordt aangevraagd aanvullend onderzoek te vereisen, het SMP waarborgt een zorgvuldige omgang met de soorten en hun functies. Door de integrale aanpak en de in het beleid opgenomen ambities, mag worden verwacht dat zij bijdragen aan een voor de soorten positieve inrichting van de bebouwde omgeving. Op basis van het SMP wordt een wezenlijke invloed op de regionale of landelijke staat van instandhouding niet verwacht. Het streven van het SMP is om de staat van instandhouding van de aangevraagde beschermde soorten te verbeteren.

De staat van instandhouding van de SMP-soorten wordt geborgd door tijdens werkzaamheden de opgestelde ecologisch werkprotocollen te volgen. Verstoring van functies en individuen wordt zoveel mogelijk voorkomen door onder andere buiten de kwetsbare perioden te werken, zorg te dragen dat te allen tijde voldoende geschikte alternatieven aanwezig zijn, bebouwing voor het uitvoeren van werkzaamheden ongeschikt te maken en ecologische begeleiding. Kwantitatieve en kwalitatieve randvoorwaarden zijn opgesteld voor de nieuwe voorzieningen en er wordt een prioritering aangehouden om verstoring zo veel mogelijk te voorkomen. De

effectiviteit van de nieuwe voorzieningen van de soorten wordt gecontroleerd door monitoring ervan. Doordat De Leeuw van Putten een goed beeld heeft van de verspreiding en aanwezigheid van belangrijke functies van de soorten kunnen deze ecologisch werkprotocollen effectief toegepast worden. Ingrepen worden op aangepaste wijze uitgevoerd zodat het doden en verwonden van dieren zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Vanwege de ecologie van vleermuizen kan het doden en verwonden van dieren nooit helemaal uitgesloten worden. Dit is praktisch onmogelijk vanwege de mobiliteit en onvoorspelbaarheid van vleermuizen, maar ook omdat individuen zich in sommige situaties zeer goed verscholen kunnen houden (bijvoorbeeld een individuele vleermuis die een avond niet uitvliegt). Hierom is tevens ontheffing aangevraagd voor het doden en verwonden van vleermuizen in worst-case scenario's.

Staat van instandhouding laatvlieger

Met betrekking tot de laatvlieger is nog veel kennis niet gebundeld. Zomer-, kraam- en winterverblijfplaatsen zijn moeilijk te vinden en het paarsysteem is in feite ook nog onbekend van deze vleermuissoort. De laatvlieger is lastiger te onderzoeken dan veel andere vleermuissoorten, omdat de soort op vrij willekeurige momenten in de nacht terugkeert naar verblijfplaatsen binnen zijn netwerk, waardoor verblijfplaatsen moeilijker te vinden zijn. Ook vertoont de soort geen baltsgedrag waardoor paarverblijfplaatsen lastiger zijn op te sporen. Er is aldus sprake van kennishiaten en de landelijke en provinciale staat van instandhouding van de laatvlieger is dan ook onbekend.

Tijdens de ecologische onderzoeken voor het SMP zijn meerdere zomerverblijfplaatsen en één kraamkolonie van de laatvlieger, verspreid over 2019 en 2020, in beeld gebracht. Hierdoor is een goed beeld van de lokale populatie ontstaan. Kraamverblijfplaatsen vervullen een cruciale rol binnen het netwerk van de laatvlieger. Er is één kraamverblijfplaats bekend in Spijkenisse en Maassluis. Mede gelet op de kennishiaten ten aanzien van deze vleermuissoort, is het van belang de bekende (zomer- en kraam)verblijfplaatsen te monitoren. In het opgestelde monitoringsplan wordt met name ingezet op het vinden en monitoren van kraamkolonies middels ochtendrondes. Omdat laatvliegers vaak vroeger in de nacht terugkeren en veel kolonies in de ochtend geen zwermgedrag vertonen is in voorschrift 11 een extra monitoringsplicht opgenomen voor de laatvlieger. Bekende verblijfplaatsen van de laatvlieger en deelgebieden waar de laatvlieger aanwezig is worden om het jaar gemonitord middels twee avondrondes. Bij vermoedelijke aanwezigheid van een nieuwe kraamkolonie of kraamverblijfplaats zonder dat de locatie bekend is, is een aanvullende inspanning om deze te vinden noodzakelijk. Dit kan eventueel met experimentele methodieken of het vangen en zenderen van de laatvlieger (zie ook eerdere overwegingen). Voor onderzoekstijden en omstandigheden dient het meest actuele en geschikte Vleermuisprotocol dan wel onderzoeksrichtlijn voor de laatvlieger gehanteerd te worden.

Omdat er weinig informatie over verblijfplaatsen van de laatvlieger beschikbaar is, is ook nauwelijks iets bekend over de typen verblijfplaatsen die deze soort gebruikt. Wel is bekend dat laatvliegers warmteminnend zijn en een sterke voorkeur hebben voor inpanidige, grotere, verblijfplaatsen met diverse microklimaten. In het Procesdocument laatvlieger zijn randvoorwaarden opgenomen waaraan voorzieningen voor laatvlieger moeten voldoen. Uit de monitoring van maatregelen gaat blijken of en welke voorzieningen door de laatvlieger worden gebruikt. Indien de verwachte resultaten uitblijven, is bijsturing met andere maatregelen mogelijk.

Beoordeling staat van instandhouding

De lokale staat van instandhouding van de huismus, de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger wordt geborgd door het nemen van voldoende mitigerende en compenserende maatregelen bij de geplande ingrepen, overcompensatie, het borgen van voldoende leefgebied op de lange termijn en het bijhouden van een boekhouding van de uitgevoerde maatregelen en aanbod aan verblijfplaatsen. De lokale populatie en aanwezigheid en nieuw gerealiseerde en de geplaatste voorzieningen worden gemonitord.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorstelde maatregelen in het SMP en de bijbehorende werkprotocollen en het procesdocument, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken. Het uitvoeren van de werkzaamheden conform voorgenoemd kader, leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Het biedt juist de mogelijkheid om concrete ecologische plussen te realiseren vanuit de ambitie van het SMP om de staat van instandhouding van de betrokken soorten te verbeteren.

Belangenonderbouwing

Met betrekking tot de huismus en de gierzwaluw is ontheffing aangevraagd op grond van de belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter bescherming van flora of fauna.

Met betrekking tot de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger is ontheffing aangevraagd op grond van de belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Belang bescherming (wilde) flora en fauna

Met het SMP worden de betreffende soorten op populatieniveau beschermd. Middels het SMP worden niet een of enkele verblijfplaatsen of nestlocaties beschermd of gemitigeerd en gecompenseerd; het doel is niet alleen om de staat van instandhouding te waarborgen, maar ook juist om deze te verbeteren. Insteek van De Leeuw van Putten tezamen met Maasdelta Groep is om natuurinclusief bouwen en werken de standaard te maken in Spijkenisse en Maassluis, waarmee de aanwezige gebouwbewonende soorten en mogelijk ook andere soorten, op lange termijn in de gemeente kunnen blijven voortbestaan en kunnen worden versterkt. Middels monitoring wordt de effectiviteit van de maatregelen gecontroleerd, zodat ook tussentijds kan worden bijgestuurd mochten de monitoringsresultaten daartoe onverhoopt aanleiding geven. Met de onderzoeken wordt er steeds meer kennis verkregen over de aanwezige soorten en functies en hiaten in kennis kunnen worden opgelost (laatvlieger). De beslisboom middels de webapplicatie, in combinatie met de werkprotocollen voor tijdelijke en permanente compensatie, borgt niet alleen dat er voldoende wordt gecompenseerd voor wat er verloren gaat als gevolg van de werkzaamheden, maar bereikt ook dat er ecologische plussen worden gerealiseerd voor de betrokken soorten. Doordat De Leeuw van Putten samenwerkt met Maasdelta Groep, kunnen de deelprojecten onder het SMP beter worden afgestemd, wordt informatie gebundeld en is het bereiken van dit doel van het SMP ook beter mogelijk. Hoewel de gemeente verantwoordelijk is voor het beheer van de openbare ruimte, dat zich in de omgeving bevindt van het woonbezit van De Leeuw van Putten, neemt De Leeuw van Putten zelf ook maatregelen om klimaatbestendig te zijn. De Leeuw van Putten past bij mutaties (lege woningen met tuinen) het 40-60 principe toe. Dit houdt in dat, voordat een woning (weer) wordt verhuurd, De Leeuw van Putten de tuin renoveert tot 60% groen en 40% bestrating. Hierbij is niet nader gespecificeerd waaruit deze 60% groen zal bestaan en of dit beplanting betreft met een meerwaarde voor de SMP-soorten in de vorm van schuil- of voedselhabitat (wintergroene hagen, heesters). Om te waarborgen dat er voldoende groen aanwezig is voor de SMP-soorten, hebben wij in voorschrift 15 opgenomen dat De Leeuw van Putten bij dergelijke mutaties minimaal één wintergroene struik en/of haag dient aan te brengen in iedere tuin. In de huurcontracten dient te worden opgenomen dat de nieuwe huurder deze struik en/of haag dient te behouden en onderhouden.

Volksgezondheid en openbare veiligheid

De veelvoorkomende ingrepen aan woningen en gebouwen worden onder andere uitgevoerd in het kader van de volksgezondheid. Dit geldt met name voor oudere woningen en gebouwen, welke niet meer voldoen aan de huidige kwaliteitseisen met betrekking tot isolatie, binnenklimaat en ventilatie. Bij woningen die gebouwd zijn vóór 1992 neemt de kans op vocht- en schimmelproblemen toe. Veel oudere woningen zijn slecht geïsoleerd of ventileren onvoldoende. Hierdoor kan doorslag van vocht ontstaan, waardoor verschillende gezondheidsklachten kunnen optreden. Die problemen worden mogelijk ten dele veroorzaakt door schimmels, huisstofmijt of het vrijkomen van chemische stoffen uit bouwmaterialen. Aan de andere kant kan een te droge woning ook tot problemen leiden. Het verbeteren van het binnenklimaat in woningen is dan ook een van de speerpunten van de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid van het RIVM.⁹ Grootschalige woningverbetering wordt gestimuleerd waardoor de woningen beter geïsoleerd en geventileerd worden. In veel woningen die tot de jaren tachtig gebouwd zijn, zijn asbesthoudende materialen gebruikt. Asbestvezels die in de lucht zweven, kunnen na inademen diep in de longen doordringen. Dat kan leiden tot verschillende soorten kanker of stoflongen. Vooral de niet-hechtgebonden toepassingen vormen een risico, omdat asbestvezels kunnen vrijkomen, ook als het materiaal niet wordt aangeraakt. Hechtgebonden asbesttoepassingen in het dak komen na verloop van tijd vrij door verwerking.¹⁰ Bij de werkzaamheden wordt aanwezig asbest verwijderd. Het uitvoeren van de werkzaamheden onder het SMP, komt de gezondheid van de bewoners ten goede.

De Leeuw van Putten is verantwoordelijk voor de goede staat van haar woningen en voert conditiemetingen uit aan de hand van de NEN 2767 norm om de staat van haar woningbezit goed in kaart te hebben. Hiermee wordt bepaald welke woningen op korte termijn onderhoud vereisen en verduurzaamd dienen te worden of dat zij gesloopt dienen te worden ten behoeve van energiezuinige nieuwbouw. Op deze wijze wordt de eerder genoemde problematiek en mogelijk constructief onveilige situaties verholpen en wordt voorkomen dat woningen in een te slechte staat komen te verkeren of dat deze in het uiterste geval onbewoonbaar worden.

Dwingende reden van groot openbaar belang

Het verbeteren en isoleren van woningen en gebouwen draagt bij aan een reductie in CO₂-uitstoot en daarmee aan de internationale en nationale klimaatdoelstellingen om klimaatverandering tegen te gaan. Klimaatverandering brengt op de lange termijn risico's met zich mee voor de volksgezondheid en openbare veiligheid.

Klimaatverandering kan namelijk leiden tot:

- zeespiegelstijging met risico op overstroming en verzilting;
- vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- bedreiging van de energievoorzieningen.

De Leeuw van Putten is lid van Aedes en heeft zich samen met vele andere woningcorporaties geïnteresseerd om haar woningbestand te verduurzamen.¹¹ De werkzaamheden vinden in dit kader plaats. Indien woningen niet meer gerenoveerd kunnen worden en gesloopt moeten worden ten behoeve van nieuwbouw, dan dient de nieuwbouw te voldoen aan de huidige eisen op het gebied van energiezuinigheid (Bouwbesluit 2012), welke eisen door de jaren heen aanzienlijk zijn aangescherpt. Om dit te realiseren worden onder andere zonnepanelen en warmtepompen geïnstalleerd bij woningen.

Tevens heeft de gemeente Nissewaard een Woonvisie¹² opgesteld met plannen om tussen 2020 tot 2030 te komen tot een betere balans in de woningvoorraad in de gemeente. Hierbij hoort dat er onder andere wordt bijgebouwd in

⁹ <https://www.rivm.nl/binnenmilieu/binnenmilieu-in-woningen>

¹⁰ <https://www.milieucentraal.nl/huis-en-tuin/klussen/asbest-wat-zijn-de-risico-s/> en <https://www.rivm.nl/asbest>

¹¹ <https://aedes.nl/aedes-agenda-2020-2023/duurzame-woningen> en <https://aedes.nl/vereniging/de-woningcorporaties-die-lid-zijn-van-aedes>

¹² https://www.nissewaard.nl/wonen-bouwen-en-verhuizen/wonen-bouwen-en-verhuizen_to/wonen-in-nissewaard.htm

woningsegmenten welke nu ondervertegenwoordigd zijn, en ook dat er aandacht wordt besteed aan de toenemende vraag naar toekomstbestendig wonen. Aan de hand van de woonvisie heeft de gemeente Nissewaard prestatieafspraken gemaakt met De Leeuw van Putten en Maasdelta Groep waarbij de aandacht uitgaat naar betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen, een duurzaam woningbestand en het realiseren van geclusterde woningen voor ouderen.

Concluderend

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de belangen ‘ter bescherming van flora en fauna’ en ‘de volksgezondheid of de openbare veiligheid’ (*relevant voor de huismus en de gierzwaluw*), en de belangen ‘van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats’ en ‘de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’ (*relevant voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger*) voldoende zijn onderbouwd om de negatieve effecten op deze soorten, die als gevolg van de uitvoering van de genoemde activiteiten optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Locaties en inrichting

De ingrepen waarvoor deze gebiedsgerichte ontheffing aangevraagd wordt, zijn de meest voorkomende werkzaamheden die De Leeuw van Putten uitvoert. In veel gevallen kunnen gebouwen behouden blijven, maar zijn diverse renovatiewerkzaamheden onvermijdelijk. De werkzaamheden kunnen alleen aan bestaande woningen en gebouwen plaatsvinden, zodat het overwegen van alternatieve locaties of inrichting niet van toepassing is. In sommige gevallen blijkt het niet mogelijk om bepaalde woningen te renoveren en is volledige sloop in combinatie met (energiezuinige) nieuwbouw noodzakelijk. Bijvoorbeeld wanneer de woningen zwaar verouderd zijn en niet meer voldoen aan de huidige levensstandaard of bij ernstige bouwkundige gebreken. In die gevallen geldt evenzeer dat de ingreep plaatsgebonden is en het overwegen van een andere locatie of inrichting niet van toepassing is. Ten aanzien van de locaties en inrichting is het overwegen van alternatieven derhalve niet van toepassing.

Werkwijze

De werkzaamheden betreffen onder andere isolatiewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden. Deze werkzaamheden zijn nodig om meerdere doelen te bereiken die ten grondslag liggen aan de aanvraag. De Leeuw van Putten is verantwoordelijk voor een goede staat van haar huurwoningen en daarnaast heeft zij zich gecommitteerd om bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. Met de informatie uit de conditiemetingen wordt bepaald welke werkzaamheden er uitgevoerd dienen te worden ter realisatie van deze doelen. Deze moeten op een kostenefficiënte wijze en volgens nu geldende standaarden uitgevoerd worden. Ook moet het resultaat van de werkzaamheden voldoen aan eisen ten aanzien van de isolatiewaarden van de woningen. Ten aanzien van de werkwijze zijn er zodoende weinig alternatieven die afgewogen kunnen worden. De gebiedsgerichte ontheffing biedt bovendien diverse voordelen op ten opzichte van reguliere, losse ontheffingen per project. Met deze werkwijze kan het totale voorkomen van de betrokken soorten beter in kaart worden gebracht en kunnen er gerichtere maatregelen genomen worden ter versterking van de soorten, zodat concrete ecologische plussen kunnen worden gecreëerd (zie ook eerdere overwegingen). Ten aanzien van de werkwijze is er zodoende geen andere bevredigende oplossing.

Planning

Dankzij de beschikbare informatie over de aanwezigheid van de SMP-soorten kan er bij de ingrepen maximaal rekening gehouden worden met de SMP-soorten en (kwetsbare) functies. Bij de planning van voorgenomen werkzaamheden wordt hier optimaal rekening mee gehouden. De werkprotocollen gaan in op de manier waarop in de planning rekening gehouden wordt met de SMP-soorten en functies.

Concluderend

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er voldoende is aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen werkwijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus, de gierzwaluw, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zoveel als mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend, dit met uitzondering van het beschadigen of vernielen van kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Voor het overtreden van de verbodsbepaling opgenomen in artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb op dit onderdeel wordt de aangevraagde ontheffing geweigerd.